

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab exordio Imperij Arcadij & Honorij Augustorum, Anno Domini
CCC. XCV. perueniens vsque ad CCCC. XL. continet annos XLV. ita
dispositus, vt commodè sextus tomus à S. Leone Magno Pontifice Maximo
inchoetur

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 405. Innocentii Pap. Annus 4. Arcad. & Honor. Impp.
Annus 11.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14566

Papae epistolis esse natos idem nouatores oblectant: que cum ab Apostolicis traditionibus, sanctoemque Patrum doctrina, visu Ecclesie sibi vendicent auctoritatem, gemmas potius esse, quam natos, nisi limis oculis aspexerint, satis intelligere, ac perspicue cognoscere potuerunt.

Isdem huius anni Consulibus, Honorio sextum & Aristoneto, S. Hieronymus obitum sanctae Paulae cognat, vbi ait: Dormiuit sancta & beata Paula septimo Kalend. Febr. tertia sabbati. post solis occubum, spulsa est quinto Kalend. eartumdem, Honorio Augusto facies & Aristoneto (sic restituendum pro Aristoneto) Consulibus. Vixit in sancto proposito Rome annos quinquaginta sex, mensibus octo, diebus viginti & vno. haec ipse ad finem epistole ad Eustochium, qui eius de clarissima atque sanctissima fecunditate res gestas prosecutus est. Sed cuius nos hic obitum ex ratione temporis ponimus, eiusdem profectum & finis; quo veteres pariter mores Ecclesiae referentur. Ait enim S. Hieronymus:

Ex hinc non violatus; non plangens; ut inter facili homines fieri solent; sed psalmarum lingua diuersis examina conreprobant. Translatam Episcoporum manibus. & ceteris sacro subiectis. ita quidem more maiorum, quo transferri consueuissent sacras sanctorum reliquias, alibi adnotauimus. Sed pergit: Cum alij Pontifices lampades cereas, praerent, alij choro psallentium dicerent, in media ecclesia septuaginta Saluatorum est postea. Tota ad summi eius Palestrinarum virorum turba conuenit. Quam monachorum latuitum in eremo cellula sua tenuit? Quam virginum cubiculorum secreta reuerent? Sacrilogon putabant, qui non tab. famine vitium reddidisset officium. Vidua & pauperes, in exemplum Dorcadu b. vestes ab ea prebitas ostendebant: omnia in partem multitudine materum & nutriciau se perdidisse clamabant. Quod, mirum sit, nihil pallor mutauerat faciem: sed ita dignitas quadam & grauitas oris compleuerat: vt eam patres non mortuum, sed dormientem. Hebrais, Graeco, Latino, Syro, sermone Psalms in ordine personabant, non solum triduo, donec iuberet Ecclesiam & uicem speciem Domini conderent; sed per omnes hebdomadam, sancti qui venerant, summi sume & propriae credentibus latrymas, haec de finire, pergit iam dicere de Eustochio mariti carissimae extrema persoluenti: cui nec nummum quidem tradidit matre esse relictum, sed magnum res alienum, & curam fratrum ac sororum, nempe monachorum, & monachatum, quorum illa construxerat monasteria. Haec vero vna cum Paulae nepte, Toxotij fratris filia, ibidem ad obitum vsque digno sanctitatis perleuerant exemplo, sed de eorum infensu.

Hoc anno idem S. Hieronymus editam a Theophilo nouissimam Paschalem epistolam, sicut de aliis antea fecerat, in Latinum transtulit. Testatur id quidem ipse in epistola hoc ipso anno ad eundem Theophilum scripta, in qua de S. Paulae obitu meminit, de quo afflictione, quam ipse ob Ecclesiae turbis patretur, significans plane turbas Constantinopolitanae ob expulsum a sede Chrysofostomum eius Episcopum, ait enim: Ex eo tempore, quo beatitudinis tuae accepi epistolam in libro Paschali libro, vsque ad presentem diem, ita morore, luctu, & solitudine, ac diuersi super stata Ecclesie hinc inde numeribus exagitatus sum, vt vix volumem tuum perueniri in Latium seruumem vertere. Scad postremum haec de sancta Paula: Ita enim sancta & venerabilis Paulae confectus sum dormitione, vt absque translatione huius libri vsque in presentiarum nihil aliud diuini operi scripserim. Pergulimus enim (vt ipse nosti) repente solatium, quod (vt consentientia nostra testis est) Dominum non ad proprias diuini necessitates, sed ad sanctorum refrigeria, quibus illa solitate seruebat. Sicigitur videas, hoc anno, quo sancta Paula obiit, sanctum Hieronymum laborasse in reddenda Latinitati vltima Theophili epistola: quam illam ipsam esse, quae tertio loco ponitur, ex argumento eius ab eodem Hieronymo eadem epistola summam complexa, satis intelligi potest, cuius est exordium: Nunc quoque Dei vni Sapientia, in qua ex more, post nonnulla de ieiunio & Quadragesima, in Origenis errore inuehitur.

Sanctus quippe erat S. Hieronymus Theophilo in disputandis Origenis, destruedis que erroribus Origenis, non autem in persequente ab eo aduersus Ioannem Chry-

sofostomum excitata, quod detestandum videbatur: laude quidem dignum illud, Origenis atque erroribus Origenis resistere: quibus ad perdendam Catholicam veritatem, a nonnullis iam iam aperta erat. Ceterum ipsum Hieronymum Chrysofostomi causa maximo fuisse dolore affectum, adeo vt etiam in febri incidit, ipse suae epistole exordio tradit, licet cum non nominet: nam de aliis Ecclesiarum turbis nihil est, quod possit intelligi, cum no essent alibi alia de re tunc coacti tumultus. Si enim in his conspirasset S. Hieronymus cum Theophilo; certe quidem sibi gaudendum, illic gratulandum fuisset, quod scilicet res ex sententia euenisset. Rursum vero eodem Paulae obitu tempore, se quoque in Latinum versisse Regulas monachorum a S. Pachomio, Origenis, & Theodoro scriptas, ipse in praefatione illis affixa testatur, extant ipse in appendice ad Cassianum Romae usum, & doctis notis viri insigniter eruditi Petri Ciaccomi Toletani egregie illustratum. Meminit scriptorum Pachomij, Origenis, atque Theodori Genadius a gens de Viris illustribus. Vides quanta reuerentia profecti sint sanctissimi & doctissimi Patres instituta monachorum; quae S. Hieronymus, hac ex parte etiam commendandus; profuturus (vt ipse testatur) Latinis suis, in Latinum conuertit. Sed iam ad res gestas sequentis anni progrediamur.

IESV CHRISTI Annus 405.

INNOCENTII PAP. ARCAD. & HONOR. IMP. II. ANNO 4. ANNO 11.

QVINTO supra quadringentesimo anno, Stilicho secundum & Anthemius Consules creati sunt, in Occidente ille, iste autem in Oriente. Porro Anthemij insignis pietas a Patribus dignis elogis praedicatur. Ad eum enim, simulac auditum est Consulem creatum esse, S. Ioannes Chrysofostomus Cucuslo ista scripsit, et:

Alj tibi Consulatus atq. Imperij nomine gratulantur: ego autem magnificentiae causa ipsi quog. matris tui Imperij, gratulor: neque enim te ornant, verum abs te ornata sunt: quandoquidem etiam ea virtutu natura est, vt honores non aliunde inuictur, verum ipsa eos in sese circumferat, numerum huic dignitatibus honorem praebens, non autem ipsa ab illis accipiens. Eaq. de causis amori quidem erga te nostro quicquam nunc adiungimus: nihil enim tibi amplius accessit: nec nos Praefectum atq. Consulem amamus, sed hominum meam sanctissimum Anthemium cum magna prudentia atque ingenij acumine, tum etiam ingenti philosophia reuerentem. Ac proinde te quoque beatum praedicamus, non quod ad hanc thronum euectus sis, sed quia vberioris prudentiae tuae atque humanitatis demonstranda materiam accepisti. Atque in omnibus, quibus iniuria sit, gratulandi: Latum scilicet animae quae portam nitentes, eam vim habentem, vt innumeram naufragia de pelliculis obeat, atque efflere, vt q. qui in atrocissimam tempestatem incidere, ex animi sententia nauigent. Ac propterea exultamus, & letitia diffusimur, Imperij tuum, commune eorum, qui iniuria afficiuntur, factum esse cecissimantes, quo etiam nunc ipsi fruuntur, vt qui ex virtutum tuarum magnitudine propriam nobis voluptatem fingamus. haecenus ad Anthemium nouum huius anni Consulem Chrysofostomus. Addamus & his, quae inter ipsum Anthemium & S. Aphraatem transacta sunt.

Coluisse hunc quidem viros pias sanctosque monachos, argumento sunt, quae de eodem Anthemio Theodoretus in Aphraate (de quo nos plura superius) ita scribit: Amat autem, Anthemium, qui postea fuit & praefectus & Consul, cum electus Legatus profectus est ad Persas, ad eum (nempe Aphraatem) attulisse tunicam apud Persas contextam, & dixisse: Cum scirem vnicuique suam dulcem esse patriam, & qui illic nascuntur, fructus esse inuadunt; hanc ex patria ad te attulimus, rogog, vt eam accipias, ego vero sum tuus benedictionis particeps. Is autem eam quidem primum inuicem in subtello. Deinde

L. 1. cum.

YNGER- TYR THEO PHILO. HIERON. VERTIT IN LATINVM PACHOMII REGVLAS.

Genad de viris illust. c. 7. s. 9.

I. ANTHEMII CONSVLIS PIETAS EGREGIAL. & Chrysof. epist. 147.

II. Theodor. hist. sanct. ar. c. 8. QVAE TRANSACTA INTER ANTHEMIVM ET APHRAATEM.

CXXII. OBIVS PAVLAE. A. N. 404.

CXXXIII. OBIVS THEOPHILI.

CXXXIV.

Hieron. e. 147.

CXXXV. HIERONYMVS IN QVIBVS

cum multis fuisse interiecti sermones, dixit se angere auro, et potius quod sit in duas partes diuisa cogitatio. Illo autem rogante causam; semper inquit consilium habere vovisse, qui mecum habitaret; nihilque ipsi hanc legem praescripsi, vt mihi omnibus deinceps durum solum habitatio. Cum ergo vnum mecum iam sexdecim annis habitasset, & esset mihi cordi: accepit quidam meus contribuens, volens mecum habitare, & rogans, vt hoc sibi liceret, hoc mihi mentem distulit: duos enim simul habere non parat: contribuens enim amplior vt contribuens: priorem autem, vt qui mihi cordi fuerit, expellere, & graue & iniquum excusio. Anthemius vero: Merito inquit dicitur Pater: neque enim fas est, vt eum, qui tibi plurimo tempore inseruit, amittas, tamquam non aptum; cum autem, tuum morum nondum fecisti periculum, propter solum admittas patriam. Ad hoc diuini Aphraates: Non accipiam ergo inquit dicitur ad hanc tunicam: duas enim habere non parat. Est enim haec mea quidem sententia iucundior, tua autem melior, & que mihi tanto tempore inseruit, hic ergo sanctus euitauit; quod instituto suo oblatere sciret minus Anthemij.

III. ANTHEMI FIDELITAS

Qui quidem pietatis ac fidelitatis exemplum postea specimen edidit, cum defuncto Arcadio Imperatore, pro Theodosio puero regimen suscipiens totius Imperij, eidem ipsum integrum liberatumque seruauit. Sicigitur eximia illustri virtutibus Anthemius, haud maiorum suorum voluit offundit tenebris, & perperam gestis, infamari; cum illius Philippi nepos fuisse dicitur, qui Arianorum nequissimus S. Paulum Episcopum Constantinopolitanum a throno expulit, & strangulandum curauit. At de Consule haec tenet, nec nos purpurea diuinus detineat: inuisam potius exulem Ioannem Chrysostomum Caesari committentem. Qui quidem rigore asperitatis hiemis in morbo confectus est, vt penes ex hac vita decesserit, testatur id ipse quidem in epistola ad Olympiadem scripta cum iam conuallesceret, veris tempore: vbi ait b.

a Suet. I. 7. cap. 11.

c Chry. ep. 6.

IV. QV. Æ IN HIEME PASSVS IOANNES CHRYSO.

Ab ipsi mortis iam tenetatus, haec ad te scribo. & paulo post: licens enim grauior, quam solebat, exorta, grauiorem quoque nobis stomachi hiemem iniecit: nihilque melius ac communi quam qui mortem obierunt; immo etiam grauius hos duos mensis confecti. Hactenus enim lucis huius vsura fruor, vt malorum, quibus vnaque cineribus, sensus afficeret. Omniaque mihi uoluit instar erant, hoc est tam dies, quam diluculum atque ipsa merities; totisque dies lecto affectus exagebam. Camque innumeris rationibus comministeret; contrarium tamen ex acerrimo frigore detrimentum huius quaquam excutere poteram. Quamuis enim ignem etiam accenderem, & grauius sumum perferrem, & cubiculo inclusus tenerer, sexcentisque vestibus meum obnuerem, ac ne lumine quidem pedem efferre audebam: nihilominus tamen extremis cruciatibus patiebar: quippe cum vomitus subinde orientur, capitis dolores, cibi fastidia, perpetuaque vigilia: siquidem noctis pelagus vsque adeo longum in somno exagebam. haec quidem se perpetuum esse ad veris vsque tempus, ibidem tradit, eademque rursus ad eandem ipse conscripsit: quibus & addit: Ille enim non modo necessariorum medicamentorum penuria est, ceterarumque rerum, quibus agere ac dolere confectum corpus relaxari potest; verum etiam sanies & pestis imminet. Atque haec omnia mala perpetui latronum imperij iam parturit, qui quam longissimè grassantes, atque onnes quidque vias incirculantes, hinc quoque non paruum tibi, qui iter facient, periculum creant. haec ipse. Adueniente enim vere, solutaque hieme, hauri haec tunc in cluist domibus, audaciori furore progressi, cuncta depraedatione atque strage miscabant. de quibus frequens est etiamdem CHRYSOSTOMI querela ad suos diuersos amicos scribens.

V. IOANNIS CHRYSO. EXCELSVS ANIMVS. A Chry. ep. 119.

e Pallad. dialeg. de ris. Ioan. Chryso.

bilis magis munum Athenie oppidum, ipsum non sine magno periculo tranferrent. cuius quidem peregrinationis periodum ex verbis eiusdem Chrysostomi haec ipsa scribens ad Eldipidum f. Episcopum hic reddimus.

Neque enim inquit certo loco ad faci somus; verum nunc Caesarem, nunc Arabissum, nunc veragines, atque deserta loca castrum. Vtque adeo concta tumultibus ac perturbacione plena sunt; flammamque & seruum iam corpora, quem adificia omnia conficit. Ac iam etiam vides vna cum vira omnibus funditus excisa atque enersa sunt; nouisque quotidie riuoribus percussis, sedes instaurat; graue quoddam ac novum excidium perperantes, mortemque in dies expellentes. Nam ne castello quidem perinde atque carcere nunc inclusi, sedenti animo esse possumus; propterea quod hauri huiusmodi arces obulere non dubitem. Ad quas molestias etiam grauius motus accessit: cuius non ego acerbitate depulsa reliquas adhuc circumferimus. haec ad Eldipidum. Quibus coniunge, quae ad Theodorum diaconum idem in haec verba conscripsit g: Obsidio nostra in dies ingravescit; atque hanc arce, tamquam in laqueo, sedemus. Quippe iam etiam intempesta nocte, praeter spem omnium & expectacionem circumrorum Iamorum agnens oppidum percussit, penitus intercepit. Ferrum Dei manus confestim eos; nobiscum nihil tale surerent, hinc euerit: ita vt non modo periculo, sed periculo metu vacui essemus: ortaque die, tum denique quod contingerat, reuerentiam, haecibi: sed & ad Nicolaum presbyterum, qui Arbilis pareretur, pluribus narrat b. Scripsit inde & ad alios amicos, prolixiorum vero epistolam in ad Olympiadem, vbi & ad finem haec de Pelagio recens emergente haec scribita.

De Pelagio monacho in magno dolore affectus sum. Cogitatum, quot quantaque coronis digni sint, qui serui animo in auge fererent; cum viros tam pie ac facile tamque cum tolerantia videntes, abscipi, atque in fraudem impelli viderentur. Ex his quidem probe intelligere possumus, hoc postquam in anno Pelagium in Oriente diu in vestitu quinae pellis delicticetent, velatumque hypocrisis, iam qualis intus erat, ab aliquibus lupum fuisse detectam: cum tamen ipse veritatis instar Protei, ne qualis esset, impius deprehendi posset, diuersas saepe ex pietate fortis compolitas superinduceret. Innotuit autem in primis nonnullis Aegypti monachis, penes quos dicitur veritatis est. Ad huc Ildorus & Pelusios factam inflabilem, & instar Cain vagum super terram, ita conscripsit:

Canis lesus sum in Ephraim, & ipse ignorat: vitioque numerum affectionibus inueniens. Eodem modo tibi quoque ingenio accenditur turbam conitum inuenit: & tamen riuolum atque in fluxum amicum habes, ex alio monasterio ad aliud subinde migrans, atque omnino mensis perferant & explorant. Quamobrem si tibi carum mitor, atque obsonorum condimentum cura est: ita, qui magisterat gerunt, potius blandire, atque vrbium cauissimè vestire. Neque enim homines eremita faculter cas habent, vt te, quem admodum tibi gratum est, excipere valeant, haec ad Pelagium monachum vagum Ildorus. At vagationis Pelagij haud paruum causam fuisse popinas absumendi, sed patram venenate hereticis propinandi, sed de eo suo loco pluribus; haec autem occasione Chrysostomi epistole hoc anno Arabissidate, obiter meminisse satis. Iam vero ad ipsum Ioannem ibidem agentem exulem redeamus.

Scribens ad Olympiadem, mittere se ait locubracionem a se elaboratam Chrysostomus; quo ipsius in afflictione positus animus non obruat molestit, sed desuper tamquam pennis quibusdam extollatur, & optimum inde sibi ipsa remedium parare queat. ait enim m: Mirro ad te, id quod nunc litera mandauit, nempe; Eum, qui se ipsum non laetit, necuine alio ladi posse. Hoc quippe contemdit, atque in eo versatus ea oratio, quam nunc ad te mitto, quare fac eam apud perhibas, immo etiam, si per uolentium licet, recites. Ad eum pharmacum (si quidem volueris) tibi sufficit, haec ipse. Est autem ea scriptio, tractatus ille Chrysostomi, cuius est titulus n: Quod nunc ladi vt, nisi a seipso, cui in consilio praefigurat in scriptio Homilie: cum nequaquam ea traditio in ecclesia ad populum habita sit: sed opus in cubiculo elaboratum, ac politis scriptorum monumentis traditum: & quidem huiusmodi

CHRISTI
VI.
DIEBVS
NATIO
IOANNIS
CHRYSO.
VII.
PELAGI
MONA-
CHVS RE-
RENDA-
CHVS DE
TRIGINTA
VIII.
IOANNIS
PELAGI
SEMEL
VAVS
MONA-
CHVS
IX.
VLTIMA
LECTURA
TIO IOAN-
NIS CHRYSO-
STOMI
m Chry. ep. 119.
Est autem

modi, ut ipsam solum scitis esse possit ad absolutissimum philosophum efformandum; nouissimum sane tanti Partis partus, quem dolore conceptum, morte etiam nobili consecravit: unde cum iure quis appellat Beionii a. filii nempe doloris; sed ipse Beionium magis proprie dicendum putat, videlicet dextera filium, utpote qui efficacissimus sit, quoniam ab afflictione abyssio summerum, consolatione erigere, atque spirituali letitia super caelos effere; ac proinde dignissimus, qui semper per manus habeatur, utpote dulcissima tanti Partis ultima verba.

Qui igitur pro ratione scriptorum, quibus alios ad sublimem philosophiae verticem eleuauit, se ipsam ad numeros eisdem composuit, licet innumeris premi uideretur angustius; his omnibus eminentibus euolans, aliorum longae licet ablenium prospiciat incommodis. Hinc enim Arabisso contemplantur eam, quae in Phoenicia erat Ecclesia, ex Gentilibus ad fidem haud pridem collecta, de qua superius mentio facta est. Et enim ministris indigentibus ac sumptibus, datus ad amicos literis, consuleret in omnibus, quibus opus haberet, non praetermisit. Ad haec namque spectant diuersae ipsius epistolae b ad diuersos datae, quas hic tantum tibinotasse satis; si uelis, perlegere ipse poteris, ea quidem curat (ut ipse testatur e) cum Cuculi moraretur, & cum postea Arabissum translatus est.

Sed de Gothorum Ecclesia uiduata pastore propensior tunc curam gerebat: de qua inter alia ad Olympiam ista habet d: Narrauerunt mihi Marci & Gobi memachi, apud qui Serapion Episcopus perperam delirasset, Moduarum diaconum uenisse, illud afferentem, eximium illum uirum uulnam, quon non item pridem Episcopum creati, atque in Gothiam missi, multum ac magni rebus gestis diem suam extremam clausisse: ac Regis Gothorum literas attulisse, quibus ut ad eos Episcopus mittatur, petat, & rogat ipse, ut curet disicere negotium, ne per aduersarios id heret, quos sciret illis fore praefecturos inmeritum penitus hominem, & multorum criminum reum; sperans, si liberaretur, opportunitati illorum se optime constiturum. Vides plane (non ut plerique tradunt, aduersus eos superius dilectimus) nequaquam Gothorum Ecclesiam omnem Arianorum esse sibi fedatam. Constat sane Gothos illos extitisse Catholicos, qui ad IOANNE CHRYSOSTOMO & peterent & acciperent sacros Antifites.

Sed & prospexisse ipsam indigenarum egestati, quam uis exul esse & peregrinus, auctor est Sozomenus, dum ait e: Iuannes porro postquam in exilium exilus fuit, etiamnum e arii n. a. u. Nam cum pecuniarum haberet copiam, quas & alij multa afferebant, & Olympias illa ministra mittebat; multos captiuos ab Iudaeis redimebat, ac suis restituebat; multosq; egenis necessaria suppeditabat. Quibus autem pecuniae opem non erat, eos oratione sibi conciliabat: etiam, perquam carus Armenis, apud quos agebat, & eorum finitimi: ac multi tunc Antiochia, tum ex reliqua Syria ad ipsum frequentabant, haec Sozomenus.

At quid Romae hoc anno in causa ipsius Ioannis actum sit, haec tantum habes ex Theodoro Romanae Ecclesiae diacono f: Congregati Italiae Episcopi Imperatorem orant, ut scriberet Ariocho fratri suo, ut inuenerit Thessalonica Concilium fieri, quo factum possent una irraz, partes Orientis Occidentisq; concurrere: addentes, per se illam Synodum non numeri quantitate, sed qualitate certam & irrefragabilem latram fore sententiam. Hu inflammatus Imperator Episcopo quidem Romano scribit, ut mittat Episcopos quinque, presbyteros duos Romanae Ecclesiae, diaconum unum, qui ipsius ad fratrem Arcadium epistola ferrent. Erat autem hic tenore epistola:

Tertio iam scribo ad mansuetudinem tuam, orans ut quae contra laetamem Episcopum Constantinopolitanae maliguae gesta essent, corrigeret. Verum id haecenus (ut uideo) factum non est. Quocirca nossum per sanctos Episcopos & presbyteros scribo, pacis Ecclesiasticae audis, & ingenti cura sollicitus (pacatis enim Ecclesiae Imperio quoque nostro pax prouenit) ut Episcopos Orientales iudica Thessalonica conuenire. Nosti quippe, quod Occidentales Episcopi ecclesiae uis miseram ferere cogitant, & qui neutrum in partem inclinentur amore uel odio, Episcopos quinque, presbyteros Romanae Ecclesiae duos, unumque diaconum. Quos ut cum omni honore suscipias, quaeso. Ut si quidem illis per sua sum fuerit, Ioannem iussu

fuisse expulsum: doceant me ab eius communiione discedere. Sin autem deprehenderit, sponte malignatus. Orientis Episcopi, ab illo tum te iridem communiione fecerunt. Quoniam uero isti Occidentales de Episcopo Ioanne sententia, ex omnibus ferme epistolis constat, quas ad me frequentes dederunt. Ex his duas, idem continentes quod reliqua, subdidi, scilicet Romanis, & Aquileiensis Episcopi. Haec a. t. m. ante omnia de tua mansuetudine postulo, ut Theophilum Alexandrinum, inuicem etiam adesse praecipias; per hunc enim mala omnia emeruisse memorantur: ut aduentum Episcoporum Synodus, in nulla impedita, congruam temporibus nostris afferat pacem, haecenus epistola Honorij ad Arcadium. Subdit his uero Theodorus:

Acceptus igitur sancti uiri Amilii & Cythegini & Gaudentii Episcopi una cum Valentino Bonifacii, presbyteri, Imperatoris Honorij & Papae Innocentij, & Italiae Episcoporum Chromatij Aquileiensis, & Venery Mediolanensis, ac reliquorum Episcoporum epistola, una & communitorio Concilio totius Occidentis, conditionibus publicis Constantinopolim cessere. Erat autem communitio huiusmodi: Non oportere Ioannem inducium ingredi, nisi illi, prim Ecclesiae communiore, redderetur: ut omni dilatorij occasione subleuata, sua sponte Concilium ingredi possent. haec Theodorus. Quid autem acciderit legatis his post haec in uia, uel cum Constantinopolim peruenissent: quoniam aduentus illorum contigit, postquam Arfacio pleudoepiscopo defuncto, suffectus est in locum ipsius Articus; de eo uero loco dicturi sumus. Quarumnam autem ciuitatum legati missi Episcopi fuerint, non exprimitur; uerum apud Metaphrasem Amilium dicitur Beneuentanus Antiles. Caeterum etiam hoc anno, ex consilio Patrum, legatio ad Orientem decreta est, haud tamen missa, nisi transacta hieme, cum iam (ut diximus) non amplius Arfacium, sed Articum eius successorem inuenissent eidem substitutum.

Quod uero Theodorus affirmat, eosdem legatos a Romano Concilio missos, non solum Innocentij Papae & Honorij Imperatoris, sed aliarum sedium in Italia Episcoporum secum literas attulisse: constat quidem omnes non pacificis tantum literis, sed etiam communiticariis, uel formatis, cum Ioanne Chrysolomo communicasse, quae quidem literae minime reperuntur: sed id intelligitur ex his, quae ad hos ipsos datae extant, epistolis sancti Ioannis Chrysolomi, ut inter alios ad Chromatium Episcopum g Aquileiae, quibus gratias agit pro seculo ac diuiturno in causa sua ipsius impensio officio. Desiderabatur uero inter Chrysolomi epistolas ea tunc temporis ab ipso ad Veneryum Mediolanensem Episcopum scripta: quam nos ex codice Vaticano acceptam a pie memoriae Gauglielmo Syrelo Cardinali Bibliothecario (quod nondum typis tradita habeatur) hic tibi reddendam curauimus, sic uero se habet ipsius titulus:

Sancti Patris nostri IOANNIS Archiepiscopi Constantinopolitani Chrysolomi epistola ad VENERIVM Episcopum Mediolanensem.

Fortem uestrum & uirilem animum, itemq; & ueritatem uindictae soluciam, & praedicanda liberatem, tamen si uel antea cuncti cognouerant: fecit tamen temporum conditio, ut ipsa quoq; appareat summa fraternae beneuolentiae, & charitatis, & pietatis, ac frequens commiseratio, & diligens deniq; procuratio uestra Ecclesiarum. Nimirum uel in mari quatuordecim, qui sit optimus, magne tempestates, uel in corporibus peritissimum medicum morbi difficillimi ostendunt: ita qui ad studium pietatis uitam omnino comparat, quoque animi magnitudine praecellit, facile rerum declinant affectu & temporum. Quod sane cum accidit iam uobis, tum uero pro parte uestra probe omnia directa, nec quicquam praetermissum. Sed quoniam homines, quos istas & paruum perturbationes & pepererunt, eo perueniunt praunitatis, ut non modo non defungantur prioribus, sed certate etiam cum in conuentu: moueo uos atque hortor uniuersos, ut prompte animum ualensimum adhibeatis, neque istud dissolui tantum studium patiamini. Quin intendite magis, etiam si mille accidant difficultates. Etenim, qui sudoribus atque erantibus pluribus magnum aliquid & homine generoso dignum obtulerit, uia uero & praemia consequentur, quam qui facile & nulli negotio idem consecerint. Siquidem unumquisque (quod beatus

XV.
LEGATIO
EX ROMA-
NO CON-
CILIO
CONSTAN-
TINOPO-
LIM.

XVI.

XVII.

IOANNIS
CHRYSO-
STOMI E-
PISTOLA
AD VENE-
RIVM EPI-
SCOPVM
MEDIOLA-
NENSEM.

449
ANNES
CHRYSO-
STOMI
EPISTOLA
AD VENE-
RIVM
EPISCOPVM
MEDIOLA-
NENSEM
L. 3
mg.

inquit Paulus) tunc non succedi accipiet, quantum leuiter exant-

Chry. epist. 149.

XVIII. IOANNIS CHRYSO. ERISTOLA AD AVRELIUM EPISCOPVM CARTHAGINENSIS.

Papa! quanta res est generosus animus, atque charitatis ac pietatis fructibus abundans! Quippe cum ipse tanto itinere interuallo a nobis distans, tamquam presens ac nobiscum degens, nos ceperit, tibi que deinceps. Siquidem charitatis tua ardor, eoque odoris suauitas, quae ex tua loquendi libertate ac pietate manat, ad nos usque, qui in extremo Orbis recessu collocati sumus, penetravit. Ac propterea ingentes tibi gratias agimus. Propterea, inquam, te beatissimi predicationis, quod cum magnum laborem ac sudorem pro omnibus orbis terre Ecclesiae suscepisti, maximas tibi apud benignum Deum coronas condidisti. Teque hortamur atque obsecramus, ut in hoc praclaro certamine perseveres. Neque enim te fugiat, quoniam hinc premia orientur. Nam si quibusdam nostrum aliquem iniuria affectum, ac praeter ius laesion subicuum, mercedem sermone praestantorem a Deo obtinet: cogit velim, quantum ipse premium accepturus sis, qui tot Ecclesiam perturbat per egregium humanitatis studium ac diligentiam tumultibus ac perturbatione liberet, atque in tranquillam pacis portum appellere studeas. huc ille epistola ad Aurelium: omissimus referre alias eiusdem ferme argumenti ad alios Occidentales Episcopos ab ipso Ioanne conscriptas.

XIX. IMMENSUS PERICVLVM VNIVERSALIS SCHISMATIS. Chry. epist. 151.

Ex his precipuum est, vna causa Romano Pontifice Occidentalis Ecclesiae Episcopos omnes, etiam transmarinos, pro restitutione IOANNIS CHRYSOSTOMI laborasse; Orientalis vero, exceptis illis, qui erant communicationis Ioannis, contrario plane studio omnibus esse adeo ut in magno periculo Catholica Ecclesia vereretur, ne schismate Oriens dirimeretur ab Occidente. Id quidem est, quod ipse scribit Chryostomus ad Arabium b: Scitis enim (persequitur, inquam, scitis) omnia tumultibus ac perturbatione plena esse, nec praeter Constantinopolitanae tantum urbe, sed pro vniuerso terrarum orbe praeterfundenda esse: quandoquidem malum incho hinc ducto, pessimi causam profuturum instar effusum, per vniuersum terrarum Orbem Ecclesias peruat. haec ipse. Inter Orientales autem, qui Ioannis causam amplexati essent, Anylius erat Thessalonicensis Episcopus, & alij Antistites Macedoniae, qui Occidentalibus ad patrocinium ipsius Chryostomi se coniunxerunt: ad quos extat eiusdem Ioannis epistola c. His quoque pro eodem Ioanne iunctus erat Alexander Corinthiorum Episcopus, ut ad eum eiusdem Chryostomi datae litterae a fidei faciunt.

Chry. epist. 163. d Chry. epist. 164.

XX. ARSACII OBITVS.

Dum haec igitur agerentur, contigit intrusum pseudopiscopum, in metratum dierum natorum, Arsacium hac vita defungi. mortuum quidem illum hoc anno, tertio Idus Nouembris, cum annos vitae exegisset octoginta & vnum, auctor est Socrates e, cum haec ait: Arsacius non diu illum gessit Episcopatum: nam sequenti anno ad secundum Consulatam Statichonae & Anthony (est hic praesens annus) tertio Idus Nouembri mortem obiit. Vacauit autem ea sedes usque ad sequentem annum, cum creatus est Articus, de quo suo loco dicendum.

XXI.

Tam vero ad res Africanae Ecclesiae hoc anno gestas stylium aduenimus. Vidimus anno superiori legationem ad Honorium Imperatorem ex Concilio Carthagenensi fuisse decretam, qua rogatur, legibus a Theodosio ante sancitis conhiberi debere perfidos Donatistas, qui publicis conuentionibus a Catholicis Episcopis inuitati ad conferendum de rebus inter se olim antiquis quaestio-nibus agerent, non tantum resisterent, sed diuersas clades aduersus plerosque Catholicos Episcopos atque eorum Ecclesias intulissent. Porro in praesentem annum, legationem ad Comitatum praefectio dilata est: sed antequam

idem Imperatorem adierint, priuatae Episcoporum querelae praecurrerant, & inter alias Maximiani Bagaiensis Episcopi Catholicae communicationis. Quoniam haec fuerint, S. Augustinus in epistola ad Bonifacium declarat his verbis f:

Lum enim nos praenecerant ex aliis locis quaedam Episcoporum querelae grauissimae, qui mala fuerant ab ipso multa perpessi, & a suis fidelibus exturbati: praecipue horrendae & incedibilis caedes Maximiani Episcopi Catholici Ecclesiae Vageniensi * effecta, renu-sita legato iam quid ageret, non habebat. Lum enim lex fuerat praenun-gata, vt tanta immunitate heresi Donatistarum, cui crudeliter parci videbatur, quam ipsa fenebatur, non tantum violentiae, sed omnino esse non sineretur impune: non tamen supplicio capiti, propter seruandam etiam circa indignos mansuetudinem Christianam, sed pecuniarium damnum propositum, & in Episcopos vel nuntios eorum exilio constituto. Super additum quippe Episcoporum Vagen-sens *, quoniam apud ordinatum Iudicem dicta inter partes sententia, obtinuerat a basiliensium, quam illi, cum Catholica esset, inuenissent; stantem ad altare, irruentes horrendo impetu & furor, crudeli, suffi-bus & huiuscemodi telis, lignis denique eiusdem altaris effusa, im-maniter ceciderunt; pugione etiam percussim in rogo: quo valde nre sanguis effusus eum ex animo redderet, nisi ei ad vitam maior sententia eorum profugisset.

Nam cum grauius sanctum per terram insuper traherent, exundanti rena puluis obstruxit sanguinem obtinuit, eum effusione ibat in mortem. Deinde cum ab eisdem relicto nosri con-platibus asserere tentarent: illi ita ardore successi, tam depor-tantum manibus abfulerunt, male mulctati fugatisque Catholicis, quos ingenti multitudine superabant, & facile sciendo terrebant. Inde in quendam turrem locuturum: iam despicere artibus, cum ille adhuc viveret, abiecerunt. Sed quodam molli agere exceptum, & a quibusdam nocte transfugitibus per lucernam confectus, agnus, atque collectus, & ad religiosam domum apportatus, adhuc a magna cura, post multos dies, cum ab ille desperatione recitatus esset, occisum eum tamen sana seclere Donatistarum etiam etiam ma-re nunciatur. Quod postquam venit, & vita eius imaginatissima aperuit, cicatricibus suis tam multis tamque ingentibus, tam recentibus non frustra sana mortuum se nunciasse monstrauit. Anxiosum ergo penitus ab Imperatore Christiano, non tam sui vltimendi causa, quam tuenda Ecclesiae sibi creditae. Quod si praetermississet, non eius fides Londanda patientia, sed negligentia merito culpanda. haec etiam de Maximiano Augustinus ad Bonifacium, agit de his etiam alibi saepius: nam & in Collatione diei tertiae & dixisse tunc Catholicos tradit, in eadem Bagaiensis ciuitate Basilicam a Donatistis in cenfam fuisse, & in ignem inter eos esse sacros codices. Eadem quoque de Maximiano refertur eisdem Augustinus, cum contra Ctesonium agit, vbi & in memoriam reuocat aliud facinus Donatistarum: in quibus omnibus Honorium noua edita sanctione ipsos Donatistas exagitasse tradit, dum ait b:

Omitto, ante quanta commiserunt, quibus casum legi ad-uersus errorem vestrum consultis coegerunt, magis Christiana mansuetudine temperatis, quam in tam magna seclere vi congrui rigore excertis. Episcopus Catholici a Thuburiscubus, Seruus nuntius, cum mansum a vestri locum repeteret, & vtriusque partis procuratores Praeconsulare praesolarentur exanen: repente sibi in oppide memorato, vestra armatis irruentibus, vix vix ausugit. Aquidam pater eius presbyter, atate & moribus grauis, ea caede, qua vehementer afflicto est, post dies paucos excessit a vita. haec Augustinus. Ita autem omnia perclata sunt ad Imperatorem, antequam legatus a Concilio missus ad ipsum Honorium peruenirent, vt idem sanctus Augustinus in dicta epistola ad Bonifacium tradit, testaturque in litteris ad Iamariam his verbis i: Ex Concilio nostro Episcopi legatos ad Com-munitionem miserunt, qui inperarent, vt non omnes Episcopi & clerici partis vestrae eadem condemnatione decem litterarum auri, que in omnes hereticos constituta est, tenerentur, sed hi solum, quorum in locis aliquas a vestri violentia Ecclesia Catholica pateretur. Sed cum legari Romanos uenerunt, tam cicatrices Episcopi Catholici Vagen-sens * horrendae ac recentissime Imperatorem commouerunt, vt lege caeteri mitterentur, quales & missi sunt, et quoniam ille illud in primis accipere, secundum diuersa libelli accusationis capita diuersa ab eodem Imperatore editas sanctiones.

Quoniam

XXV. Quoniam vero (ut vidimus ante superiorem animum) datum est mihi Crispino Donatistarum Calamensis episcopo fuit, quod rebaptizasset, adhibita, colonos agrifiliculis: aduersus humilimodi felus Imperator generalium in modum edidit functionem, quam mendolam nonnulli habet Codex Theodosianus, datum hoc anno, die duodecima Februarii, que sic se habet ad Hadrianum P.P. 2.

Aduersarij Catholice fidei extirpare huius decreti auctoritate profecerunt: adeo, que interduendam specialiter eam festam, noua constitutione confirmamus, qua cum heresi vacaretur, appellationes schismatici preferant. In tantum enim sceleris progressi dicuntur, quos Donatistas vocant, ut baptisma sacrosanctum, mysterium recalcant, temeritate nocent, et homines scelerum in se fecerunt. Ita contrit, ut heresi ex schismate nosteretur. Inde male credula mentes ad spem scanda indubitanter blandus error inuolat. Facile est enim persuadere peccantibus veniam prius praestitam donno posse praestari: qua si concedi iterum eodem modo potest, non intelligimus, cur tertio denegatur. Hi vero & seruos, vel homines non proprio subditos iterati baptizantem polluant sacrilegio. Quare hoc lege sancimus, ut quisquis post hoc fuerit rebaptizatus detur, iudex, qui pronuncia praesidet, offeratur, ut facultatum omnium non publicatione multatus, inopia pream, qua in perpetuum afficiatur, expendat. Ita ut filii eorum, si a paterna societate praenitate desint, ea, que fuerint paterna, non pereant, ut si ipsi forsitan sciant a paterna praenitate in iudicatis ac reuerentia ad Catholicam religionem malint, ad ipsam adueniam in bonorum copia non negentur.

XXVI. Et praeterea loca, seu praedia, que sacralibus sacrilegiis deinceps consueverit prebuisse fecerunt, ipsi viribus applicentur, si tamen dominus aut dominus aut praesens fuerit, aut consensum praestitisse probetur, quos quidem infra etiam praenitentiam notent infamia. Si vero his nescitis, per conductorem proco at venient eorum in domo agitantium huiusmodi facinus comprobatur, praedicta ad praedictam publicatione suspensa, impliciti sceleris auctores coacti plumbis, exilium, in quo omnia vira sine tempore afficiantur, accipiunt. Ac ne forsitan sit liberum, conscientiam piaculari perpetrari intra domosque parietes silentio celare secreta: his, qui forsitan ad rebaptizandum cogentur, refrigerandi ad Ecclesiam Catholicam sit facultas: ut eius praesidio aduersus huius criminis & societatis auctores attritione libertatis praesidio defendantur. Licetque his sub hac conditione fidem tueri, quam extorquere ab inuitis dominus tent curant, nec ad seruos dogmatis Catholicis, ea qua caeteros, qui in potestate sunt positi, oportet ad facinus lege constringi, & maxime comment, omnes homines sine vilo discrimine conditionis aut status in se veluti sanctitatis esse castodes. Sciant vero, qui a supra dictis iterare baptisma non timentur, aut qui consuetudine huius facinus propria huius societatis praenitentia damnauerint, non solum testandi sibi, verum ad ipsos aliquid sub specie donationis vel agitantium contractuum in perpetuum copiam denegant, nisi prae mensis errorem reuertendo aduersus fidem consilio emendatio correxerint. Illis quoque, per nihilominus parca constringet, qui inuicem atque interdictis cunctis, seu ministeriis praebuerint communitatem: ita ut Moderatores pronunciarum, si in contemptum sanctionis huiusmodi consensum putauerint commendant, sciant se viginti libris auri multandos: Officia etiam sua simili condemnatione subiuganda: Principales vel Defensores civitatum, nisi sit quod praecipimus, fuerint excoati, vel his presentibus Ecclesie Catholice vni fuerit illata, eadem multa se noverint admittendi. Datum prid. Idus Februarii, Ravennae, Stilichone P. & Anthemio Coss. hacenus sanctio ad prohibendum scelus a Crispino Calamensis pertractatum (ut vidimus) in colonos.

XXVII. Qua die hanc etiam tam aduersus Manicheos, quam Donatistas, ab eodem Imp. sancta habentur: Nemo Manicheus, nemo Donatista, qui praecipue (ut conperimus) fuerit non desistat, in memoriam reuocet. Vna sit Catholica veneratio: vna scilicet sit: Trinitatis par sibi congruus sanctitas expectatur. Quod si quis audiat interdictis sese illatitque misere, & praetertor non inuenerit ab illam constructionem, & lega nuper a mansuetudine nostra prolixae laqueos non euadat. Et si necesse fuerit denuncerint, scelerum conditatos auctores acriora comminatione non dubitauerit extendis. Datum quod. Idus Februarii, Ravennae, Stilichone P. & Anthemio Coss. praecessisse hanc putamus illam spe-

ciatim de auraria multa inferenda, de qua superius sanctus Augustinus meminit. Existimamus, ante has omnes, de iudicio Episcoporum Christiano Imperatore dignam eundem Honorium edidisse functionem, qua vetuit, ne iudicio Episcoporum damnati Episcopi turbas misceant: hac namque ipse prid. Non. Februarii, mensis vero Martij haec rescriptisse hoc anno ad Diocimum Proconsulem Africe reperitur:

Edictum, quod de vnitatis per African a regiones elementa nostra dixerit, per diuersa proponi volumus: ut omnibus immoretur, Dei omnipotentis vniati & vniati fidei Catholicam, quam recta credulitas confitetur, esse retinendam. Dat. 11. Non. Martij, Ravennae, Stilichone P. & Anthemio Coss. Rufianum vero ad eundem Proconsulem hac mensis Decembris d:

Donatiste superstitionis hereticos, quocumque loci, vel fatentes, vel committos, legis tenore seruato, paenam debitam absque dilatione persolvere determinamus. Dat. VI. Idus Decembris, Ravennae, Stilichone & Anthemio Coss. Porro illa sanctio de expressa multa auraria decem librarum persoluenda desideratur. Certe quidam his legibus (ut videmus) vetitum fuisse Donatistas testamento, vel donatione accipere, contractus que emptionis & venditionis celebrare, atque exilium eidem fuisse indictum, S. Augustinus in epistola ad Vincentium Donatistam ostendit, cum ait:

Ita sane hanc prouisionem contra adicere debuit, neces, quas dixit vestras, perderetis, & sciam Christiani proficeretis: ut iure Romano testamenta conderetis, & iure diuino patribus conditum testamentum, vbi scriptum est: In semine tuo benedicentur omnes Gentes, calumniosis criminationibus trumperetis: ut in emptionibus & venditionibus liberis contractus haberetis: & robus diuidere, quod CHRISTVS enim venditus, auferetis: Vt quod quisque vestram cuiquam donasset, & quod donante Deo decorum a solo vniati usque ad loca sunt, vocati sibi non valerent: Vt de terra corporis vestri in exilium non mitteremini, & caetera. haec de legibus Augustinus, vilitatem eorum exprobrans illis.

Secuta quidem est ex sententia vnitatis, non ita tamen, ut Donatiste omnes ad Catholicam sint reuerfi Ecclesiam, remanentibus eorum aliquibus obstinatoribus, quos nec ratio, nec metus correxit: de quibus merito illud dicendum fuit: Nemo corrigit, quem Deus despicit, reliquis tamen ad Catholicam communionem legum timore se conferentibus. Quantum autem emolumentum Catholicae vnitatis istarum severitas legum attulerit, ex S. Augustini diuersis locis satis conperitur reddidit, potissimum vero in epistola ad Vincentium g., vbi pluribus disputat, bene consulit schismaticis & hereticis, si legum leuitate ad Catholicam Ecclesiam redire compellantur, atque in primis hac ait: De multorum iam correctione gaudentis, qui tam veraciter vnitatem Catholicam tenent, atque defendunt, & a pristino errore se liberatos esse letantur: ut eorum magna gratulatione mirentur, qui tamen, nescio qua vi consuetudinis nulla modo mutari in vnitatem cogitant, nisi hoc terrore percussis, sollicitam mentem ad considerationem veritatis intenderet. & inferius:

O si possent tibi offendere ex istis Circumcellionibus, quam multos iam Catholicos manifestos habeamus, dominantes suam pristinam vitam & miserabilem errorem, quo se arbitrabantur pro Ecclesia Dei sacere quicquid iniqua temeritate faciebant: qui tamen ad hanc sanitatem non perducuntur, nisi legem istarum, qua suis displicent, vinculis tamquam phreneticis legantur. Quod illud alterum genus morbi grauius, quorum, qui turbulenta quidem audaciam non habebant, sed quaedam vetula foecordia premebantur, dicentes nobis: Verum quidem dicitis: non est, quod respondeatur: sed durum est nobis, traditionem parentum relinquere. Nonne salubriter regula temporali molestiarum excutiendi erant, ut tanquam de somno lethargico emergerent, & in salutem vnitatis euigilarent? Quam multi ex istis nunc nobiscum gaudentes, pristinum pondus perniciosum operum acculant, & sciantur nos sibi molestos esse debuisse, ne tanquam mortifero somno a morbo veteris se conuictum interirent. & post nonnulla h. que Catholicorum Episcoporum fuerit sententia, dum de his in Synodo ageretur, subdit his verbis:

cl. de re. lig. Cod. Theod.

dl. pp. de C. heret. Theod.

XXVIII. DONATISTAE QVI INCORRIGIBILES.

XXX. QVERELA AVGVSTINI DE LEGIBVS IMP. ADONATISTIS SPRETTIS. de Gen. 19.

XXX. VNITAS EX LEGIBVS SECVTA. Eccle. 7.

Aug. epist. 48.

XXXI. QVAM VTLITER HERETICI ET SCHISMATICI LEGIBVS IMP. COERCENTVR.

Aug. ibid.

SANCITA CONTRA DONATISTAS.

XXVII. cl. de heret. C. Theod.

XXXII.

Hic ego exemplis à collegiis meis mihi propositis celsi. Nam mea quidem primitus sententia erat neminem ad unitatem Christi esse cogendam, verbum esse agendum, disputatione pugnantem, ratione vincendam; ne filios Catholicos haberemus, quos apostoli hereticos noverimus. Sed hoc opinio mea non contradicendum verbum, sed demonstrantiam superabat exemplis. Nam prima mihi opponeretur civitas mea, quae cum tota esset in parte Donati, ad unitatem Catholicam timore legum Imperialium conuersa esset; quam nunc videmus ita huius vestra amissionis perniciem detestari, ut in ea nunquam fuisse credatur: ita alia multa, quae mihi nominatim commemorantur, ut ipsi verbum agnoscerent etiam in hac causa recte intelligi posse, quod scriptum est: a. Da sapienti occasionem, & sapientior erit. Quam multi enim (quod certo scimus) iam volebant esse Catholicos, manifestissima veritate commoti, & offensionem suorum tenerendo, quod inde differunt. Quam multos non veritas (in qua nunquam praesumptis) sed odium & consuetudinis graue vinculum colligabat; ut in eis completeretur diuina illa sententia: b. Verbum non dicendum sermo dicitur: si enim & intellexerit, non obediet. Quam multi propterea veram putabant Ecclesiam esse partem Donati, quia eam ad cognoscendam Catholicam veritatem fecerit at torpidos, & insidiosos, pyrosque sociabat. Quam multi aditum intrantem obserabant riuos maledictorum, qui nescio quid aliud nos in altare Dei peccare iudicabant. Quam multi nihil in crederent, in qua quisque parte Christi, eius sit, ideo permancbant in parte Donati, quia ibi nati erant, & eos iudi discedere, atque ad Catholicam remota transire cogebat.

XXXIII.

DONATISTARUM DEVENTES AD ECCLESIAM GRATIAS AGVNT.

Hic omnibus hanc legem terrore (quibus promulganda Reges seruiunt Domino in timore) ita profuit, ut nunc alij dicant: Iam hoc volebamus: Sed Deo gratias, qui nobis occasionem praebuit, iam quo facienda & dilacionem moralem amparant. Alij dicunt: Hoc esse verum iam sciebamus, sed nescio, quae consuetudine tenebamur: Gratias Domino, qui vincula nostra dirigit, & nos ad pacis vincula transfudit. Alij dicunt: Nesciebamus hoc esse veritatem, nec eam discere volebamus; sed nos ad eam cognoscendam uetus scilicet intentio, quo timuimus, ne forte sine vili terum aternarum lucrum duntaxat remon temporalium seruiamus: Gratias Dominus, qui nos gentem nostram stimulo terrore excussit, ut saltem iudicium quae erentibus, quod fecerit nunquam nosse conuincimus. Alij dicunt: Nos salis riuos terrebantur intrare, quos falsos esse nesciebamus, si non intraremus: nec intraremus, nisi cogere mur: Gratias Dominus, qui trepidationem nostram flagello abstulit, expertio dicitur, quam vana & inania de Ecclesia sua mendaces fama iudicauerit. Hinc iam credimus & illa falsa esse, quae auctores huius heresi criminati sunt: quando posterorum iam falsa & peiora fuerunt. Alij dicunt: Putabamus quidem nihil interesse, vbi sedem Christi teneremus: Sed gratias Dominus, qui nos à diuisione collegit, & hoc vni Deo congruere, ut in unitate colatur, ostendit. haec Augustinus.

XXXIV.

ALIQUO CONCILIO VBI CARTHAGINENSIS TEMPORIS VNITATIS.

Qualis autem quantaque facta fuerit ex Donatistis accessio ad Catholicam unitatem, ex ipsis Actis Carthaginensis Synodi hoc anno habita postumus intelligere. Isdem enim Consulibus Stilichone secundum & Anthemio, decimo Kalend. Septembris, habita est Synodus Carthaginensis, in qua nihil praeterca actum reperitur, nisi ut quae reliqua essent ad perfectam unitatem pertinentia, per legatos quamprimum perficerentur, agereturque publica legatione gratiarum actio de illis, qui relicto schismate ad Catholicam Ecclesiam redierant. haec enim habent eius Acta reposita in Concilio Africano eius verbis:

XXXV.

QVID IN SYNODO CARTHAGINENSIS.

Et libera legatio ab omnibus prouinciis ad Concilium dirigatur: ad Myzoniensem legati, & littera propter liberam dirigendam legationem, destinari praecipitur. Ut quia apud Carthaginem tantum vniuersa sacra esset: dentur etiam litterae ad Indicos, ut & in alijs prouincijs & ciuitatibus operam impendat unitati: ut gratiarum actiones de Carthaginensi Ecclesia pro vniuersa Africa de exclusionem Donatistarum cum Episcoporum litteris ad Comitatum mittantur. Ista quidem cum in Synodo actantur; Recitatae sunt (inquit Acta) litterae Papae Innocentij, ut Episcopi ad rem suam pergere facile non debeant: quod hoc ipsum Episcoporum sententiam confirmatur, haec ibi. Vides ne quantum detulerit Synodus Carthaginensis Romano Pontifici, ut statim reuocaret, quod de Episcopis ad Comitatum legendis statum erat, generali vna admonitione

ex Innocentij Papae litteris: Quamobrem priore reuocato decreto, haec statuunt: Ut propter gratiarum actionem, & exclusionem Donatistarum, duo clerici Ecclesiae Carthaginensis ad Comitatum mittantur. Quanta autem Deus contulerit Honorio Imperatori, qui tam pia sollicitudine, quae ad Ecclesiae unitatem spectabant, curauit, dicemus anno sequenti.

Magni quidem momenti unitas ista fuit, cuius causa ad Imperatorem pro gratiarum actione in Synodo decreta legatio est. De qua etiam, quae S. Augustinus scribat ad Bonifacium, audiamus: Iam vero (inquit) cum ipsa leges venissent in Africam, praecipue illi, qui praebant occasionem, non sicut athenienses metuebant, aut sicut vnaquodlibet offendere ad Ecclesiam conuictum transferunt. Multi etiam, qui sola illic a parentibus traditi consuetudine tenebantur, qualem vero causam ipsa heresi haberet: huiusmodi ante cogitauerunt, nunquam quere & confidere voluerunt: mox vbi copiam aduertere, & nihil in ea dignum inuenire, propter quod tanta damnata paterentur, sine vlla diffiditate Catholicis facti sunt. Docuit enim eas similitudo, quos negligenter securitas fecerat. Illerum autem omnium praecedentium auctoritatem & persuasionem secuti sunt pauciores, qui minus idonei erant per se ipsos intelligere, quid distaret inter Donatistarum errorem & Catholicam veritatem. Ita cum magna gemitu populorum vera mater in sinum gaudens reciperet; remanserunt turbae durae, & in alia parte infelicitate amissionis steterunt. Ex his quoque plurimi simulando communicauerunt, alij penitentiam tuerant. Sed illi, qui simulabant, paucissimi assuescendo, & praedicationem veritatis audiendo, maxime post collationem & disputationem, qua inter nos & Episcopos eorum apud Carthaginem fuit, ex magna parte correderunt. In quibusdam vero locis, vbi pertinacior & impacior praesulit multitudo, cui resisteri non poterant pauciores, quorum erat melior de coniunctione sententia, cum turbae audientia praecorem potentiorum subdita in malam partem obtulerunt, aliquando diutius laboratum est.

Ex his sunt, in quibus adhuc laboratur: in quo labore multi Catholicos, & maxime Episcopi & clerici, horrenda & dura prope sunt, quae commemorare longum est: quando quorundam & oculi extenuati sunt: & cuiusdam Episcoporum & lingua praecisa est, nonnulli etiam cruciati sunt. Tunc crudelissimas caedes, & domorum depredationes per nocturnas agressiones, & incendia non solum priuatorum habitaculorum, verum etiam ecclesiarum: in quas flammis non desierunt, qui & edices Dominos intrarunt. Sed nos huiusmodi afflictio multo consequens committatur est fructus. Nam vbiunque a perditis ista commissa sunt, ibi seruitus atque perfectus unitas Christiana proficit, & videri laudatur Dominus, qui donare dignatus est, ut serui eius passim ibi liberarentur fratres suos, & omnes eius mortifero errore discesserunt, in pacem salutis aeternae suo sanguine congregarent. haec Augustinus de unitate hoc anno cepta, & maioribus in dies incrementis propagata. De crudelitate autem illorum Donatistarum, qui resipiscere noluerunt, agit idem Augustinus in epistola ad Iulianum, & alijs in locis; nos vero de illis suo loco inferius.

Emittit in huiusmodi unitate faciendae etiam studium Pannachij Romani cuius ac Senatoris amplissimi, qui possidens in Numidia latifundium, in quo cum essent coloni omnes Donatistae, idemque pertinacissimi: ita operatus est, ut cunctos redderet, relicto schismate, Orthodoxos, cuius magni lucri causa S. Augustinus illi gratulans, egeram scripsit epistolam, in qua haec inter alia: In eam unitate (Christi nimirum) nisi radicatus esset, non tibi tam dilecta Catholica unitas foret; nec colonos tuos Abos, eo terrarum vnde Donatistarum fuerit exortus est, hoc est, in media Consulari Numidia constitutos, tali aduenerit abrogio, tanto feruore spiritus animares, ut deuotione promptissima ad sequendum eligerent, quod te talem & tantum vitam non nisi agnita veritate sequi cogitarent; & tam longe à te locorum interuallo remoti, tamen sub illius capite, atque in eius membris in aeternam secum deputarentur, cuius praepro tibi temporaliter seruiunt. In hoc ergo tuo facto te cogitatum complectens, exultans, ut gratularis tibi in Christo Iesu Domino nostro, tibi que has gratulatorias litteras mittemus, & post haec: O quam multarum tecum pariter Senatorum, pariter que sanctae Ecclesiae filiorum tale opus desideramus in Africa, de quali tuo letamur!

XXXVI.

ALIQUO CONCILIO VBI CARTHAGINENSIS TEMPORIS VNITATIS.

et Concilio Africano eius verbis:

XXXVII. DONATISTARUM DEVENTES AD ECCLESIAM GRATIAS AGVNT.

XXXVIII. ALIQUO CONCILIO VBI CARTHAGINENSIS TEMPORIS VNITATIS.

XXXIX. ALIQUO CONCILIO VBI CARTHAGINENSIS TEMPORIS VNITATIS.

XXXIX. DONATI- STA COS- TRA CA- THOLIC- OS AR- MIS ET SCRIP- TIS AGIT. 1. Aug. epist. ad. 1. Aug. epist. ad. 1. Aug. epist. ad. 1. Aug. epist. ad.

XXXIX. DONATI- STA COS- TRA CA- THOLIC- OS AR- MIS ET SCRIP- TIS AGIT. 1. Aug. epist. ad. 1. Aug. epist. ad. 1. Aug. epist. ad. 1. Aug. epist. ad.

XI. AVGVSTI- NO DATA OCCASIO- NE SCRIBI- BENDI CONTRA CRESCO- NIUM. 1. Aug. con- tra Cresc. lib. 1. c. 4. 1. Aug. contra Cresc. lib. 1. c. 4.

XLI. PREDICA- TIONE AV- GVSTINI DONATI- STE COM- PULSUS CONVER- SI. 1. Aug. con- tra Cresc. lib. 1. c. 4.

enitur: quantum autem ipsi predicatione profecerint, declarat his verbis: Neque (inquit) hoc sit sine fructu, ut existimatis. Nam si postea videre, quam longe lateque per Africam error ille per- uaserit: & quam parua eius remanserint, quaeque nondum in pacem Catholicam correpta et auferantur: nullo modo assererentur Christiane pacis & unitate infractionem & inanes arbitraveri inflationem, haec ipse.

Cum igitur haud ignoraret Cresconius, Augustini o- pera, impium schisma graue in dies magis in suis dispen- dium patitur quod non esset quod in eiusdem Augustini scri- ptis ea de re perculgatis iure capere potuisset: dum idem ipse haud animo indagande veritatis, sed aduersandi pru- rigine contrariis scriptis altercati nitetur: eo se miser conuertit (quod nisi dignum est) homo Grammaticus, ut de grammaticis regulis Augustino faceret quaestio- nem. sed quamam haec fuerit, ipsum atrende ista dicen- tem: Audi ergo, Cresconi, dum breuiter & hoc demonstro, nihil te dixisse per totam epistolam tuam, quo resisteres meam: nisi forte quod me nomina deriuare, vel declinare docuisti; ut a Donato, Do- natianos, potius quam Donatistas dicerem: quam tamen Graecam saltem declinationem esse coarctas, videlicet, quod ita Donatista a Donato, ut Euangelista ab Euangelio, nominentur, quo te delectari dicit; ut resisteris Euangelium predicantibus, a simili mutata sit voca- bula declinatio. haec inter alia in suum Orbilium infligentem pueris verbera Augustinus: cum grauiora ipsi infligi a De- mosthene doceat, dum ait: Si enim Demosthenes clarissimus oratorum; quibus verborum tanta fuit cura, quanta rerum aucto- ritas nostris: eam tamen et nonnullam locutionis insolentiam obie- cisset Aeschines; negari ille, in ea positas esse fortunas Graecis, illo ne an illo verbo usus fuerit. Et an hic, an illius manus porrexit: quanto minus nos laborare debemus de regulis deriuandorum nominum, quan- dae suae hoc sine illud dicatur, intelligitur sine ambiguitate, quod di- citur, quorum non in explicatione sermoris, sed in demonstratione veritatis est maior intentio? haec ipse, intorquenda in scitiosos nostri temporis, a quibus haereticos manauere, nimirum a epulis Cresconi, verborum vitia supplantibus, Noua- toribus haereticis, sine Scriptura diuina Theologis, Apo- stolis sine miraculis; abiq; vera fide religiosis, ex grammat- icis factis statim Euangelij interpretibus, ministris Eccle- siam deltruentibus, censoribus Orbis, obcatis metis oculis. Sed missis his, ad reliquas huius anni res gestas reuoce- mus orationem.

Hoc anno celebrata est prima Synodus Toletana, cui eiusmodi titulus praefixus habetur: Concilium Toletanum primum nouemdecim Episcoporum, tempore Honorij & Arcadij, Stilichone Causale, Patrone Episcopo praesente, sub die septimo Idus Septembris. Quod vero ad posteriorem potius Consultum Stilichonis, quam ad priorem, atque sub hoc anno eandem Synodum celebratam esse dicamus: illud ma- gnopere persuadet, quod si sub priore Stilichonis Con- sultu hanc habitam esse dixerimus, ad tempora usque Ana- stasij Papae referenda ipsa esset, quam tamen constat coa- ctam esse sub Innocentio Romano Pontifice, cuius ad Synodum Toletanum data adhuc extat epistola. Nec alia quidem sub ipso Innocentio acta Toleti Synodus repe- ritur, ad quam idem Romanus Pontifex tam epistolam de- disse potuerit. Ita quidem nobis necessario sentiendum fuit, antequam comperta habuerimus, quae ex antiquo scripto codice edidit acta Synodi Toletanae Ambrosius Morales, vir cum primis doctus & de Ecclesiasticis anti- quitatibus rerum Hispanicarum optime meritis: quibus plane innotescit superstitie adhuc sancto Simpliciano Mediolanensi Episcopo, primum Concilium Toleta- num esse celebratum. Et quadragesima trigesima octaua, ac proinde illud ipsum ad priorem Stilichonis Consultatum esse referendum, ut ea de re dubitatio nulla superfit. Verum tamen eidem, vel erudito viro res Hispanicas accuratissime prosequenti Iohanni Mariana in eo minime assentiri valeamus, dum Concilium primum To- letanum, quod sub Anastasio Papa habitum consen- titur, idem esse cum eo, ad quod extant dicte litterae Inno- centij, existimant, eisdemq; ab ipso datas in ipso sui Ponti- ficatus ingressu, cum sancto Anastasio Papae succellit: de- cepti ambo aliorum errore, ex falsa chronographia annoru- ledis

XLII. CRESCO- NIVS GRAMMA- TICVS AL- TERCATVR DE NOMI- NIS DERI- VATIONE. 1. Aug. con- tra Cresc. lib. 1. c. 4.

XLIII. k. Extat to- li. Concilij CONCHILII VM TOLE- TANVM PRIMVM. 1. Tom. 1. Conc. epist. 14.

DIVO CON- CILIA TO- LETANA.

sedis Pontificatus Anastasij, qua tradunt eodem anno primi Consularis Stilichonis dictam Cœcilium celebratum. Anastasiumque defunctum, atque Innocentium subrogatum; Cum tamen certa testificatione maiorum, & ex eorum gestarum necessaria deducta temporis ratione superius sit demonstratum, non eo anno sub priore Consulari Stilichonis, anno Domini quadringentesimo defunctum esse Anastasium, anno sui Pontificatus tertio, sed ad quintum pervenisse, suffectumque in eius locum Innocentium anno salutis quadringentesimo secundo. Hæc igitur cum satis comperta & explorata se habeant; quæ ratio patitur, ut vnum idemque dicamus esse Concilium Toletanum, quod anno tertio Anastasij est celebratum, cum eo, ad quod Innocentius Papa decretalem epistolam dedit; quam etiam dixerimus datam esse anno primo eius Pontificatus, tamen à primo Concilio Toletano, anno tertio Anastasij celebrato duorum ferme annorum spatia intercurreunt, cum & certissimum ex præscripto sacrorum canonum, quorum sæpe superius mentio facta est, bis in anno ad provinciale Concilium Episcopos coire consuevit; nec sit exemplum, vnum idemque provinciale Concilium in annum sequentem esse propagatum.

XLIV.

Neque est etiam, quod dici possit Concilium Toletanum sub Innocentio idem esse cum illo sub Anastasio celebrato, ex eo, quod in ipso quoque de peperam factis ordinationibus actum sit: nam & longe ante primum Concilium Toletanum deusdem tractatum est à Siricio Papa in litteris ab eo datis ad Himerium Tarraconensem Episcopum: diu enim multumque cuiusmodi in sacris ordinibus corruptio disciplina exagitant Hispaniarum Ecclesias; adeo ut in schisma vlcens eruperit tempore primi Concilij Toletani, ut verbis illis Patronus Episcopus præfatus est, dicens: *Quoniam singuli capitula in Ecclesiis vestris facere diversa, & inde tanta scandala sunt, quæ usque ad subsina perveniunt, &c.* Ex quibus etiam potest intelligi longe post primum Concilium Toletanum aliud esse celebratum sub Innocentio, cum iam longe lateque tunc obortum schisma diffusum magis magisque Hispaniarum Ecclesias infestaret: nam Innocentius in sua epistola ad Episcopos in Toletana Synodo constitutos, illa præfatur: *Sape me & nimirum cum teneret cura sollicitum super dissensionis schismate Ecclesiarum, quæ malum per Hispaniam in diei separationis gradu in adere fama ipsa loquitur.* ut planè appareat, non statim ut subrogatus est Innocentius in locum Anastasij, sed cum plures sedisset annos, eas ab ipso litteras esse conscriptas, quod si ipso sedis suæ exordio ad primum Concilium Toletanum eam Innocentius dedisset epistolam, utique de restituenda penitentibus communicatio (quod requirebatur & expectabatur ab ipsis) ab eo scribendum fuisset.

XLV.

His igitur de duabus Synodis Toletanis inter se inuicem distinctis elucidatis, Acta ipsa ad priorem Synodum sub Anastasio celebratam spectantia hic reddenda putamus, quod plura in eis sunt, quæ ad rerum gestarum cognitionem ac temporum rationem pertinent, & confirmantque superius à nobis asserta de tempore Concilij Cæsaraugustani, multa præterea habeant, quæ Hispaniæ Episcoporum erga Romanum Pontificem insinuant cultum & observantiam continent autem in primis penitentiam Episcoporum palinodiam de Priscillianæ hæresi aliquando recepta recantantium, sic enim se habent:

XLVI.

INCIPIUNT EXEMPLARIA PROFESSIONVM IN CONCILIO TOLETANO CONTRA SECTAM PRISCILLIANI. ERA CCCXXXVII. est hic annus Domini quadringentesimus, quo notatur in Consularibus Fastis Stilichonis cum Aureliano Consularis.

Post habitum iam Concilium Kalendis Septembris, tertio Nonas Septembres post diuersas cognitiones tunc habitas, sub die octavo Iduum Septembris excerptæ sunt de plenariis Gestis professiones domini Simplicij, & domini Dicitinij sanctæ memoriæ Episcoporum, & domini sanctæ memoriæ Comasij tunc presbyteri, quas inter reliquos habuerunt in Concilio

Toletano de damnatione Priscillian, vel sectæ eius, in hunc modum.

Post aliquanta & inter aliquanta eodem tempore Acta, Dicitinus Episcopus dixit: Audite me, optimi Sacerdotes: Carissime, quia vobis correctio data est: scriptum est enim: Pœni data sunt illis Regni colorum. Sed peto à vobis, ut clarescatis Regni non porte aperiantur inferni. Hæc, si dignamini, omnia ante oculos ponet. Hoc enim in me reprehendo, quod diximus vnam Dei & hominis esse naturam. Item dixit: Ego non solum correctionem vestram rogo, sed & omnem præsumptionem meam de scripta meo arguo atque condemno. Item dixit: Si sensus testis est Deus, Si errant, corrigite. Item dixit: Et paulo ante dixit: & nunc iterum repeto: In priori conceptione mea, & in principio conuersionis mee quæcumque confessiones, omnia me toto corde respuere, item dixit: Excepto nomine Dei, omnia anathema. Item dixit: Omnia, quæ inueniantur contra fidem, cum ipso auctore condemno.

Simplicij Episcopus dixit: Iuxta quod paulo ante lectum est in memorata vestro que, in qua dicebatur Filius inaccessibilis: hæc ego doctrinam, quæ aut duo principia dicit, aut Filium inaccessibilem, cum ipso auctore damno, qui scripsit. Item dixit: Ego scilicet, quæ recitata est, damno cum auctore. Item dixit: Ego scilicet malum, quæ recitata est, damno cum auctore. Item dixit: Date mihi chartulam, ipsi verba condemno. Et cum accepisset chartulam, de scriptis recitavit omnes libros hæreticos, & maxima Priscillianæ doctrinam, iuxta quod hodie lectum est: Vbi in accessibilem Filium, scripsit dicitur, cum ipso auctore damno.

Comasij presbyter dixit: Nemo dubitet me cum domino meo Episcopo sentire, & omnia damnare, quæ damnauit; & nihil enim præferre sapientie, nisi solum Deum. Atque ideo nolo me, dubitari, aliud esse facturum, aliter se senturum, quam quod professus est. At perinde quomodo dicit Episcopus meus, quem sequor: quicquid ille damnauit & ego damno.

Era quoque supra, sub diei Septimum Iduum Septembris professione sanctæ memoriæ Episcoporum domini Simplicij & domini Dicitinij, & sanctæ memoriæ Comasij tunc presbyteri.

Comasij presbyter dixit: Non timo frequenter dicere, quod semel dixisse, ut gaudeam, Sequor auctoritatem Episcopi mei Simplicij: sequor sapientiam senis, sentio quod dixi. Simuliter, et chartularum legem. Omnes id sequuntur, qui voluerint vestra adhibere consortia. Et Comasij presbyter ex chartula legit: Cum Cathedralicæ & Nicænæ fides sequamur omnes; & scriptam recitata sit, quam Donatus presbyter, ut legitur, inuegit, vbi Priscillianus inaccessibile esse Filium dicit: constat hoc contra Nicænam fidem esse dictum. Atque ideo Priscillianam huius dicti auctorem cum ipso dicit peruersitate, & quos male condidit libros cum ipso auctore condemno.

Simplicij Episcopus dixit: Si quis male condidit libros, cum ipso auctore condemno.

Dicitinij Episcopus dixit: Sequor sententiam domini mei, & patris mei & genitoris & doctoris. Quæcumque locutus est, loquor. Nam scriptum legitur: Si quis vobis aliter euangelizauerit, præterquam quod euangelizatum est vobis, anathema sit. Et idcirco omnia, quæ Priscillianus aut male docuit, aut male scripsit, cum ipso auctore condemno. hæc tamen lapsorum professiones. Quid autem de his deceuerit sancta Synodus, Acta, quæ sequuntur, ita declarant:

Die quoque supra, Exemplar diffinitivæ sententiæ translata de Gessu, Episcopi dixerunt: Legatur scriptura sententia. Et legit. Eschiam delibet antibus verum post Cæsaraugustanum Concilium, in quo sententia in Actos quosque dicta fuerat; sola tamen vna die, presente Simplicio, qui postmodum declinando sententiam presentem audire contempserat; & ad nos nosse offerre iam dictos: littera tamen sanctæ memoriæ Ambrosij, quæ post illud Concilium ad nos miserat, ut si condemnasset, quæ peperam egerant, & impleverat conditiones, quæ præscriptas litteræ continebat, reuenterentur ad pacem) adde, quæ sanctæ memoriæ Siricii Papa iussisset, magnum nos constat presertisse patientiam: Et si prius inditum in Toletana vbi Concilium declinauerat, ad quod illos euocaueramus; & audissemus, cur non impleverat conditiones, quæ sibi ipsi, sanctæ Ambrosij præserte, & audiente, posuissent: patuit respondisse Simplicium, si à recitatione eorum, quæ dicebantur martyres receperat, erant hi, quos à Maximo necatos diximus Imperatore, Priscilliani ipse ac socij, quos Priscillianæ colebant ut martyres. Sed

* qui dicitur

pergunt

pergunt Acta: ac debent de scriptis, tenuimus, per plurimos, secus ab quo gestis reperimus, nulli libri apocryphi, aut noui scripturis, quas Priscillianus composuerat, inuolutum. Dicitur enim epistolis aliquantulum per lapsum: quae eorum sua professione condemnant, correptionem petens, ueniam postulat. Quam concessit (ut Simplicius fecit) quicquid, contra fidei Catholicam Priscillianus scripserat, cum ipso auctore damnauit.

LII. Ceterum extortum sibi de multitudine presbiterum probare esse Simplicium, ut ordinaret Dilectum Episcopum, quem S. Ambrosius detestatus bene pacis locum tenere prohiberet, non accipere honorem agnoscunt. Constat enim etiam illud, quod alio per duos facit Ecclesiam uisum, quibus deest, sacerdotibus; habetis hanc fiduciam, quod cum illa propemodum totius Gallie presbiterum multitudine: ex quibus ordinatus est Paternus Bracarum Ecclesie Episcopus: in hanc uocem confessionis primus erupit: Et sanctam Priscilliam se fuisse, sed sanctum Episcopum, liberatum se ab ea lectione librorum S. Ambrosii, esse iuraret. Item Isonim nuper baptizatum se a Simplicio, & Episcopum factum se hoc tenere, quod in presenti Concilio Simplicius professus est, respondit.

LIII. Vegetium uero olim ante Caesaraugustanum Concilium Episcopos factum, simulque libros Priscilliam cum auctore damnauerat, ut de ceteris Acta testantur: de quibus qui consuluntur Episcopi indicant, Hereticos clericos suos sequi maluerat, qui sponte, nec interrogati, Priscilliam Catholicam, sanctum uero inueniunt, atque ipse ipse ad fidei Catholicam hunc esse dixisset, persecutionem ab Episcopo passum. Quo dicto, omnes sanctos, non plurimos quiescentes, aliquos in hac luce durantes, suo iudicio deduxerit in reatum. Hunc cum his omnibus tam suis clericis quam diuersis Episcopis, hoc est, Donato, Acurio, Amilio, qui ad eorum professionibus recedentes maluerunt sequi consensum perdatorem, decernimus ab sacerdotio subueniendum: quoniam constaret etiam de reliquis uerbis suis conuictum per tres Episcopos, multis quoque presbiteris sine diuicias, cum periculo fuisse mentitum.

Vegetium autem, in quem nulla specialiter dicta fuerat ante sententiam data professio, quam Synodus accepit, statimque communioni nostri esse reddendum.

Paternum, licet pro Catholice fidei ueritate & publicata heresi errare libenter amplecti, Ecclesiam, in qua fuerat Episcopus constitutum, tenere permittimus: recepti etiam in nostram communionem, cum solum Apostolica rescriptis. Vide ex his, neminem autem communicare cum lapso, nisi prius illi penitentiam sedes Apostolica communicaret. Sed subdunt Acta de aliis.

LIII. Reliqui, qui ex prouincia Gallie ad Concilium conuenerunt, & ut Simplicius super commissione dixerunt, accepta forma a Concilio missa, si subscripserint, etiam ipsi in celestis pacis contemplatione consistant, expectantes pari exemplo, quia Papa, qui nunc est, quid sanctus Simplicianus Mediolanensis Episcopus, reliquos Ecclesiarum rescriberet Sacerdotes. Si autem subscriptionem formam, quem misimus, non dederint: Ecclesias, quas detinet, non retineant; neque his communicatis, qui uenerunt de Synodo, data professionibus, nisi in Ecclesia reuenerint.

LIV. Sane Vegetium solum cum Paterno communicare decernimus. Simplicium autem senex religiosus, qui quae egerit, supra scribimus, in Ecclesia sua consistat: circumspiciatur circa eos, quos ei reddimus, futurum: inde expectat, abot communionem, unde prius spem futurae pacis acceperat, quod obseruandum etiam Dilectio & Anterio esse decernimus. Constitutum autem, ut priusquam illis per Papam, uel per sanctum Simplicianum communionem reddatur, non Episcopi, non presbiteros, non diaconos ab illis ordinandos: ut sciamus si uel nunc sciamus, sub hac conditione remissi tandem Synodice sententia prestare reuerentiam. Hic obiter ueterem nomenclaturam esse, ut per Papam antonomastice intelligatur, secundum ea, quae dicta sunt, Romanae sedis Episcopus. Sed pergunt: Memoriam autem fratres & coepiscopi nostri omnes excubandum, ne qui communionem depulsa collectiones faciat per mulierum domos & apocrypha, qua damnata sunt, legant, ne communicantes huiusmodi societate teneantur: quoniam quicumque has susceperit, certum est, eos etiam grauiori sententia retinendos esse. Praeterea autem nostro Oratio Ecclesias, de quibus pulsus fuerat, & promissa animus esse reddendis, haecenus Acta in scripto codice, qui asseruatur in Regia bibliotheca sancti Laurentij, exarata.

LV. At quid, inquit, causa Priscillianitarum, Hispaniarum

Ecclesias infestantium, ad S. Ambrosium pertinebat, ut eiusdem litterarum praescripto lapsus pax impertiretur ab Hispaniarum Episcopis? Et quid in super est, quod idem Hispaniarum Episcopi profitentur se non communicaturos lapsi penitentibus ad Ecclesias suas reuocatis, & alij Ecclesiarum Episcopi? Numquid patrem ob id quis arguit potestatem fuisse Mediolanensis Episcopi, atque Romani Pontificis? Habes eandem loquendi formam uisurpata in Concilio Taurinensi 4, in eadem (ut uidimus) Priscillianitarum causa, uerbis illis: *lucet a litteris uenerabili memoriae Ambrosii Episcopi, uel Romanae Ecclesiae Sacerdotis.* At non sunt haec tanta, quae in discrimen possint ueritatem adducere. Etenim haec omnia acta esse per sanctos Mediolanenses Episcopos mandato Papae Siricij, cuius in eiusmodi causa uidem legatione fungentur, clara sunt, quae demonstrant: ac primum quod haec ipsa Acta recitata superius referunt, dum de sancti Ambrosii litteris agentes Episcopi, ab ipso ea scripta subdunt, quae (inquit) *sanctae memoriae Siricij Papa suscipit, ut plane appareat, illa a S. Ambrosio esse conscripta, quae a Papa Siricio antea accepisset.* Haec quidem necessario ita esse intelligenda, quae in causa Iouiniani haereticarum & eiusdem impietatis collegarum inter S. Ambrosium & Siricium transacta sunt, admovent.

Concilium Taurin. r. 5

Infestabant eiusmodi pestes tunc temporis Mediolanensem Ecclesiam, resistebat illis S. Ambrosius: tamen quod non esset tantae auctoritatis Antistes, ut haereticos recens emergentes damnare posset; ut primo Romae a Siricio uidem damneretur, curatum huius; inde uero ut id ipsum Mediolani conuocato Concilio, gereretur, missis ab Apostolica se legatis tribus, per eundem Siricium procuratum est: quorum auctoritate eosdem haereticos a Mediolanensi pullos uerbo, S. Ambrosius & collegae Episcopi, qui Synodo interfuerunt, Synodali epistola ad Siricium scripta collati sunt, professi uidem secundum iudicium Papae Siricij eosdem se haereticos condemnasse. Habes igitur ex his, quae tunc gesta sunt, quae in pari causa geri potuerint, immo & gesta esse, ualeas intelligere: nimirum (quod dictum nuper Episcopi Toletani Concilij publice tradiderunt) suadente Siricio Papa, ea per sanctum Ambrosium scripta esse, quod etiam de eius successore Simpliciano dicendum est, in quem concessa sancto Ambrosio auctoritas per eundem Siricium & eius successorem Anastasium propagata cognoscitur. Iam enim temporibus Damasi Papae in eadem causa (ut dictum est) S. Ambrosius se iudicium Damasi se qui professus fuit, dum quos inauditos atque reiectos a Damaso audiuit Ambrosius Priscillianum ac locios, ipse aequae eisdem Mediolanum se deferentes audire penitus recusauit; ob idque dignus est habitus, cui in eadem causa tractanda Romani Pontifices suam uicem delegare uoluerint; ita tamen, ut quid agendum esset (ut uidimus) praemonerint.

LVI

LVI

Quod uero spectat ad Dilectum, qui in hac Synodo Toletana priore sub Anastasio Papa recantauit palinodiam: constat fuisse Episcopum Asturicensem, & clarissimae egregiae sanctitatis, cuius memoria anniuersaria natali die in Hispania colitur. Simpliciumque, qui dicitur pater eius, constat tempore Concilij Caesaraugustani una cum Catholicis Episcopis aduersus Priscillianistas haereticos conuenisse, ut quae extant eius Synodi fragmenta declarant.

LVIII

At de hac Synodo Toletana, illud minime praeterendum est, reperiri ei subscriptum cum aliis Episcopis Olympium, fama celebrem, & clarum inter scriptores Ecclesiasticos huius temporis; licet cuius Ecclesiae Episcopus fuerit, non dicatur, sicut alij ibidem nominati Antistites. De Olympio enim Episcopo his temporibus in Hispania florente haec Gemadius b: *Olympius, natione Hispanus, Episcopus scripsit librum Eidei aduersus eos, qui naturam & non arbitrium, in culpam uacant, ostendunt non creationem, sed mobilitatem in certam naturam malum, haec ipse.* Illud quidem opus ab eo scriptum patet aduersus Manichaeos, & dicentes carnem a malo esse principem tenebrarum. Citat eiusdem

b Gemad de u. il. infra. r. 34.

scripta

DE OLYMPIO HISPA-NO EPISCOPO.

Aug. cen. tra Iul. 11. c. 27.

Aug. cen. tra Iul. 12. c. 10. 11. c. 27.

LIX.

IV.

LX.

Hier. epist. ad Rom. 11.

Hier. Apo. ad Rom. 11.

Hier. ep. ad Rom. 11.

LXII.

DE RE-SPUBLICA IN-NOCENTII AD EXTER-NA.

Scripta S. Augustinus 4. sed vide quanto preconiio: Olympius Hispanus Episcopus, vir magnus in Ecclesia & in Civitate gloriose in quodam sermone Ecclesiastico: Si Judo an quos, &c. & necius: & Olympius dicit, adducit eum in testimonium aduersus Pelagianos, originis peccatum negantes, cuius Olympius ellet confitens assertor. Sed reuocari in dubium potest, num idem sit ille, quem Augustinus citat Olympium, cum eo de quo Gennadius, qui & in Concilio Toletano subscripsit habetur: siquidem ipsam quater citans S. Augustinus simul cum aliis sanctissimis Patribus, semper S. Hilario illum proponit, hoc ordine dicens: b. Cyprianus, Rhotanus, Olympius, Hilarius, Ambrosius, Gregorius, Innocentius, Isidorus, Basilus, quibus addo presbyterum (velis, nobis) Hieronymum. Verum cum de opere ipso conlter, atq; recentiat eum Gennadius inter huius temporis scriptores, nequaquam putamus atate Hilarium precessisse, sicut nec fuisse post Ioannem Basilium patet.

Quod rursum ad Toletanam Synodum spectat: qui in eius appendice habetur canon vigesimus primus, haud huius Synodi est dicendus, quippe pertinere cognoscitur ad tempore S. Leonis: agemus de eo suo tempore. Porro ipsam Toletanam Concilium multa habet ad recte componendam Ecclesiasticam disciplinam accommodata, viginti regulis definita: in quarum decimaseptima quod ponitur de concubina, intellige secundum ea, quae S. Augustinus habet libro de bono coniugali, capite quinto.

Quod autem pertinet ad Innocentij dictam epistolam: ipse irritam reddidit sententiam illam, qua dicebatur, coniugium ante baptismum inritum, sic per baptismum quod ad bigamiam constituendam obliterari; vt dicens aliam post baptismum bigamiam minime efficeretur. Quod scilicet aliquando S. Hieronymus in Epistola ad Oceanum in causa Charerij Episcopi in Hispania, defendens eam opinionem Romae cum esset, qui postea in dicta epistola ad ipsum praesitit cumulatius: licet in Apologia contra Rufinum, cum ea de re Chrylogono in eadem vocaretur, se excuset his verbis: *Haec dicitur, in quo ipse primo Christo hac questione renouatur. Sed interrogati a fratribus, quid nobis videretur, respondimus, nulli praeiudicantes sequi quod vult, nec alterius decretum nostrae sententiae subvertentes: hoc ipso: quibus intelligas Ecclesiae & horis modestiam: cuius sententiae quam defendit atq; corroborat, fulticit, irrefragabilibus propemodum rationibus, neminem cogit inuicem adhiberi.*

Potero Carterium illum Hispanum Episcopum, cuius meminit S. Hieronymus in dicta epistola ad Oceanum, eumq; atate & sacerdotio veterem nominat, non alium fuisse ipso, quam illum, qui cum aliis Orthodoxis Episcopis interfuit Concilio Caesaraugustano, & Carterius, pro Carterius scriptus mendose legitur, nisi potius, qui de praeterito textu excusus habetur. Vides igitur haud leuiores momenti fuisse eiusmodi controuersias de ordinationibus perperam factis, quarum causa Hispaniarum Ecclesiae scilicet sententia esse, cum eiusmodi bigamis ordinatis, reliqui minime communicarent Episcopis: quorum quidem inuentum fuisse numerum, non vnam Carterium, S. Hieronymus indicat illis verbis: *Miror autem te vnum Carterium scilicet, praeter ceteros, in medium, cum omni mandato huius ordinationis, plenum sit, non dico de presbyteris, sed de inferiore gradu: ad Episcopos venis, quos sigillatione volueris nominare, tantis numeris congregabuntur, vt Arimeneis Synodi multitudo superetur.* haec S. Hieronymus: quibus etiam intelligere valeas haud leue periculum impendisse, ne eiusmodi causa obortum in Hispania scilicet in vniuersam diffunderetur Ecclesiam, cum praeteritum eiusmodi ordinati Episcopi haberent S. Hieronymum defensores.

Scriptis & hoc ipso anno idem Innocentius Romanus Episcopus de nonnullis Ecclesiasticis rebus ad S. Exuperium Episcopum Tolosanum, cum ille consulisset de dubijs quibusdam ipsam Romanum Pontificem, hunc autem Exuperium eundem fuisse, quem Aulonius Burdigalensem dicit, & clarior inter eius temporis oratores adnumerat, in Notis diximus, eundem namque post Pra-

securam Hispaniarum ad tranquillitatis portum recessisse, idem Aulonius tradit, constantique in Ecclesia Burdigalensi meruisse presbyterum vt ex Paulino f. potest intelligi in epistola ad Amanium. Arvero factus Episcopus, qualis quantitas existeret, egregia vitae sanctitate conspicuus, ex S. Hieronymo f. audi, dum huc de ipso in p. mis habet, scribens ad Rufinum: *Sancitum Exuperium Tolosae Episcopus, vidua b. scripturam imitator, gloriam patris a-* *lor, & ore pallente ieiunio, sine requie aliena, omniuque iust-* *stantiam Christi videri videri. Nihil illi datus, qui corpus* *Domini canistro vinum, sanguinem portat in vitro: qui aurum* *caeteri templo, qui ab ipso & in corpore caribet a vna d-* *tinum columbas, id est, dona sancti Spiritus, mensurae subicit* *maamona f. & nonnulli: Latrum differtit, vt Dominus Dei, Do-* *mus vocat oratione, & non Latronum spelunca. Hanc tu r-* *tine fectare vestigia, haec ipse. Et ad Ageruchiam f. Non* *possum (inquit) absque lacrymis Tolosa facere mentationem, quae* *hinc iudicium vult, sancti Episcopi Exuperij uerita praesitit.* *Et ad Furiam l: Habet (inquit) sanctum Exuperium probate* *acatis & fidei, qui te nimis sussequenter insinuat. Sed de ipso* *modo haec dicitur, dicitur de eo alia occasione anno sequen-* *ti. Iam vero ad dictam ad Innocentio Papa ad ipsam scrip-* *ptam epistolam redeamus.*

Inter alia autem, quae S. Exuperius ab Innocentio Romano Pontifice exquiritur, de continentia clericorum, & penitentia, quibus delinquentes coercerentur, atque aliis, doceri quoque petit factorum librorum catalogum, quod quidem Innocentius praesitit ad finem huius decreti epistolae, canonicorum librorum seriem texens: quam & in Romano Concilio (vt dictum est) Damasus promulgat, praesitit id ipsum Gelasius Pontifex, sed ante S. Augustinus, atque Rufinus, postea vero Alcimus Auitus heretico camine, Cassiodorus, & Isidorus, vt taceamus de recentioribus: Graecorum autem, Concilij Niceni canon, qui exiit & si alius referendum putes, canon, qui dicitur Ap. solobrum, Concilium Laodicenum, S. Athanasius, Gregorius Nazianzenus, Amphiloehus, Cyrillus Hierosolymitanus, postea Ioannes Damascenus, & alij recentiores in aliquibus inter se differunt. Subiecit autem Innocentius & quae Exuperius cauere deberet apocrypha. Sed de his nos Imperius Rufinus egimus primo tomo.

IESU CHRISTI

ANNUS 406.

INNOCENTII PAP. ARCAD. & HONOR. IMP. ANNUS 4.

Christo nato iam annus agebat quadringentesimus sextus auspiciis nouorum Consulum Arcadij Augustini & Antioj Probie Quo (inquit Marcellinus Theodorus Iudaeus) *Quinquemalis obditi & Rhodogastus Rogatus, Maritus* *Sytha, cum ducento milibus suorum totam Italiam mundavit.* *Cum Iulian & Saurus * Hunnorum Gothorumque Reges Rhod-* *ogastum conuincendo confecerunt, ipsum capiti amputato, captiuum eius* *spregit ante ea diphrauentem, hec ipse, Requidem paucis & obdu-* *re. Acres tanta digna quidem est, quae omni ex parte cla-* *dicetur, ac fultus expleatur. Atque in primis quod ad ret-* *geite tepus spectat: scimus S. Proterum in Chronico, hec* *accidisse affirmare anno superiori, sub Consulatu Sulli-* *chonis secundo & Antioemij. Vt autem Marcellino potius* *assentiamur, Honorij Imperatoris rescripta hoc anno ad* *Prouinciales data perlo adent. Etenim ob ingruens tantu* *belli periculum subet etiam armati feruor m. Sed & ite-* *to rursum edicto, ingenus militum stipendium au-* *xie sum ita ad Prouinciales reteripit:*

Prouinciales pro imminenti necessitate vobis mittimus *edicta, quae erigit ad militum inuicta libertas. Inueni igitur, qui* *multis obtenta arma, non amore pacis & patriae, sed ut datus* *solidos parauit * rebus de nostro perceptos atque, quibus tantu* *terror ex summa signa dicitur non nisi solidos praebere mandau-* *imus. Nunc optima futuri consilium, quos vultis & vultis* *publica*